

Și orgile întineresc...

Anca Daniela MIHUT

Preocuparea tot mai acută pentru întinerire, revitalizare și longevitate, care de o bună bucată de vreme se face simțită și la noi în țară, pare a se răsfărâge în mod îmbucurător și asupra unor opere de artă și instrumente față de care specialiștii și restauratorii manifestă un interes crescând.

Academia de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj-Napoca adăpostește din 1994, în incinta sa, într-o sală frumoasă, special amenajată, o orgă istorică *Samuel Maetz*, construită în 1819 și provenită de la comunitatea evanghelică din comuna Hoghilag, județul Mureș. În acest spațiu și cu acest instrument, își desfășoară activitatea clasa de orgă, reînființată în 1990, clasă condusă de Prof. univ. dr. Ursula Philippi, Conf.univ.dr. Maria Abrudan și Lect. univ. dr. Erich Türk, trei personalități a căror activitate didactică este dublată de cea interpretativă, concertistică, desfășurată cu succes în țară și în străinătate. Clasa de orgă este alcătuită din studenți pasionați și interesați nu doar de repertoriul muzical dedicat acestui instrument, dar și de problemele legate de istoria și construcția lui.

În anul 2009, conducerea Academiei de Muzică a decis restaurarea acestei orgi, care, după ani de funcționare, avea nevoie de "îngrijiri speciale". Astfel, lucrările de restaurare au început în octombrie 2009 și au durat trei luni. Ele au fost efectuate de **Atelierul de construcție de orgi și tâmplărie** (C.O.T.) din Hărman, județul Brașov, condus de domnul Ferdinand Stemmer și doamna Barbara Dutli din Elveția.

Orga a fost demontată în piese componente. Tuburile au fost duse la atelierul de la Hărman unde au fost ajustate și apoi intonate la Cluj de dl. Ferdinand Stemmer, iar corpul orgii a fost curățat de stratul de praf care s-a depus în ani din cauza poluării. Re-intonația este o muncă deosebit de migăloasă – am putea spune o adevărată artă! – care constă într-o remodelare sonoră prin care fiecare registru capătă un caracter mai nobil.

Studenții clasei de orgă au fost prezenți în diferite momente ale procesului de restaurare și au beneficiat de explicațiile extrem de interesante ale d-lui Stemmer și a echipei sale, legate de construcția și funcționarea instrumentului. Deși privați timp de trei luni de studiul individual pe acest instrument, studenții au putut privi orga dintr-o altă perspectivă, pătrunzând pe o altă cale în tainele ei și s-au bucurat de un altfel de "curs" de adevărată măiestrie artizanală.

Concertul inaugural organizat cu ocazia restaurării și re-intonației orgii istorice *S. Maetz* a avut loc în data de 24 ianuarie 2010, în *Studioul de orgă* al Academiei clujene, iar afișul acestui eveniment îi anunța ca protagoniști pe Prof.univ.dr. Ursula Philippi, Conf.univ.dr. Maria Abrudan și Lect.univ.dr. Erich Türk. Din păcate, doamna Prof.univ.dr. Ursula Philippi nu a putut participa la concert din cauza unei gripe care nu i-a îngăduit să se deplaseze, iar prima audiere absolută a piesei – *Fantasia e fuga sulle pedale*, aparținându-i regretatului profesor și compozitor Dan

Voiculescu – pe care ar fi trebuit să o interpreteze a fost amânată pentru o altă dată. D-na Philippi a fost însă prezentă la eveniment printr-o foarte caldă scrisoare citită de colegul Erich Türk, scrisoare pe care a adresat-o echipei de restauratori, tuturor celor care au susținut realizarea acestui proiect și celor prezenți în sală la acea oră.

Concertul a fost deschis de Conf.univ.dr. Maria Abrudan care ne-a prezentat o impetuoașă versiune a minunatei *Sonate în fa minor, op. 65 nr. 1* de Felix Mendelssohn Bartholdy – o interpretare profundă ce dezvăluia, pe de-o parte, o laborioasă muncă de înțelegere a sensurilor filosofico-muzicale pe care le conține această piesă, iar pe de altă parte, temperamentul și dezinvoltura unei artiste deja mature și experimentate.

După această adevărată "uvertură" festivă, a urmat alocuțiunea Rectorului Academiei de Muzică, Prof.univ.dr. Adrian Pop, care a prezentat – cu minuția și totodată cu căldura celui ce știe să semene și să se bucure de creșterea roadelor – etapele acestui proiect pe care l-a susținut și l-a urmărit îndeaproape cu mult interes.

Concertul a continuat cu două piese aparținând unor universuri muzicale diverse – *Preludiul și Fuga în mi minor, BWV 533* de J. S. Bach și *Kyrie (Plein jeu – Fugue sur la trompette – Récit de Cromorne – Trio à deux dessus – Dialogue)* din Ciclul "*Messe pour les Couvents*" de François Couperin. Interpretarea guvernată de inteligență, sobrietate, dar și delicatețe și rafinament, a Lect.univ.dr. Erich Türk ne-a prilejuit bucuria reîntâlnirii cu aceste bijuterii organistice.

Desigur, în această seară nu putea lipsi cuvântul celor care au readus la viață acest instrument. Astfel, dl. Ferdinand Stemmer – o prezență luminoasă, radiind pasiune, hotărâre, creativitate, bucurie – ne-a vorbit despre munca pe care a desfășurat-o împreună cu d-na Barbara Dutli și întreaga sa

echipă la acest proiect, despre greutățile pe care le-au întâmpinat, despre orele petrecute împreună cu studenții, despre întrebările și problemele ivite pe parcurs, dar și despre sprijinul de care s-au bucurat în instituția clujeană și despre satisfacția pe care a adus-o această realizare.

Seara a continuat cu *Passacaglia* de G. Muffat, interpretată de Erich Türk, urmată de prezentarea unor foarte pitorești imagini din activitatea de cercetare a clasei de orgă întreprinsă asupra activității constructorului de orgi Samuel Maetz.

Concertul s-a încheiat cu *Toccata quinta* (din *Libro due*) de Girolamo Frescobaldi în interpretarea Mariei Abrudan, o piesă care a pus în evidență, o dată în plus, potențialitățile timbrale și valențele poetice ale orgii, pe drept cuvânt denumită "regina instrumentelor".

Festivitatea a fost încheiată cu o recepție oferită de către cadrele didactice ale clasei de orgă, prilej de continuare a discuțiilor, de împărtășire a impresiilor și a concluziilor într-o atmosferă convivială.

Restaurarea și re-intonația orgii istorice *S. Maetz*, poate fi considerată un succes, una din realizările importante din anul 2009 ale Academiei de Muzică. Operațiunea a vizat crearea unor condiții optime de studiu studenților secției de orgă și totodată creșterea prestigiului acestei instituții prin existența aici a unui instrument valoros și întreținut la standarde menite să asigure un plus de calitate manifestărilor artistice desfășurate.

